

Evli Kadınların Gebe Kalmaya Yönelik Geleneksel Uygulamaları

Zehra ACAR¹ Mehtap GÜMÜŞAY² Nevin ŞAHİN³

¹İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, zehra.acar@iuc.edu.tr

²İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, gumusay_mehtap@hotmail.com (Sorumlu Yazar/Corresponding Author)

³İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye, nevinsahin@yahoo.com

Makale Bilgileri

ÖZ

Makale Geçmişi
Geliş: 26.04.2021
Kabul: 06.09.2021
Yayın: 25.12.2021

Anahtar Kelimeler:
Gebelik,
Kültür,
İnfertilite,
Geleneksel Uygulama.

Amaç: Bu çalışma, evli kadınların gebe kalmaya yönelik geleneksel uygulamalarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma kesitsel ve tanımlayıcı tipte tasarlanmış olup, Aralık 2018-Şubat 2019 tarihleri arasında 300 evli kadının katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Veriler, araştırmacılar tarafından literatür incelemesi sonucunda oluşturulan Kişisel bilgi formu aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ortalama, standart sapma, sayı, yüzde ve ki kare testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan kadınların yaş ortalaması 42.45±12.98 dir. Kadınların %25.3'ü gebe kalmada sorun yaşadığını ve planladıkları sürede gebe kalamadıklarını belirtmiştir. Kadınların %23.7'sinin, eşlerin ise %4'ünün gebe kalmaya yönelik herhangi bir geleneksel uygulama kullandığı belirlenmiştir. Geleneksel uygulama kullanan kadınların %45.1'i bu uygulamalar ile gebe kaldıklarını düşünmektedir. Kadınların %11.6'sı duydukları/ bildikleri geleneksel uygulamaları çevresine önerdiğini belirtmiştir. Evlilik sonrası planlanan sürede gebe kalma durumu ile geleneksel uygulama kullanma arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Sonuç ve Öneriler: Çalışma sonucunda kadınların gebe kalmak amacıyla birçok geleneksel uygulama kullandıkları saptanmıştır. Ebe ve hemşireler kültürün bir parçası olan geleneksel uygulamalara ilişkin kadınların görüş ve tutumlarını değerlendirmeli ve sağlığa uygun olmayan uygulamalar konusunda kadınları bilgilendirmelidir.

Traditional Beliefs and Practices of Married Women Regarding Becoming Pregnant

Article Info

ABSTRACT

Article History
Received: 26.04.2021
Accepted: 06.09.2021
Published: 25.12.2021

Keywords:
Pregnancy,
Culture,
Infertility,
Traditional Practise.

Purpose: The aim of this study was to determine the traditional practices of married women regarding becoming pregnant.

Method: This study was designed as descriptive cross-sectional and was carried out with the participation of 300 married women between December 2018 and February 2019. The data were collected with the Personal Information Form created by the researchers in line with the literature. The data were assessed using mean, standard deviation, number, percentage, and chi-square test.

Results: The mean age of the women participating in the study was 42.45±12.98. 25.3% of the women stated that they had problems in becoming pregnant and that they could not conceive within the time they planned. It was determined that 23.7% of women and only 4% of their spouses used practices to become pregnant. 45.1% of women using traditional applications thought that they may become pregnant with the practices they use. 11.6% of women stated that they recommend traditional practices that they heard/know. A statistically significant relationship was found between conception in the planned period after marriage and using traditional practice.

Conclusion and Suggestions: As a result of the study, it was found that women use many traditional practices to become pregnant. Midwives and nurses should evaluate the views and attitudes of women about traditional practices that are part of the culture and inform women about practices that are not suitable for health.

*Bu çalışma 25-27 Nisan 2019 tarihinde Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesinde düzenlenen 18. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresinde poster bildiri olarak sunulmuştur.

Atıf/Citation: Acar, Z., Gümüşay, M., & Şahin, N. (2021). Evli kadınların gebe kalmaya yönelik geleneksel uygulamaları. *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 215-227.

"This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0)"

GİRİŞ

Anne ve baba olma arzusu yaşamın bir evresinde gerçekleşmesi istenen bir plandır. Geleneksel toplumlarda çocuk sahibi olmak ailenin temel taşlarından biri olarak görülür. Bireyler çocuk sahibi olduğunda, aile kavramının soyut olmaktan çıkarak somut bir olgu haline geleceği düşünülmektedir. Hatta çoğu toplumda kadın ve anne eş anlamlı olarak kullanılmaktadır (Avcıbay ve Beji, 2013; Taşhan ve Derya, 2013).

Uzun yıllardır tamamlayıcı/geleneksel tıp yöntemleri bireylerin çeşitli sağlık sorunlarıyla baş etmeleri amacıyla kullanılmaktadır. Evlilik sonrası planlanan sürede çocuk sahibi olamayan çiftler gebe kalma ihtimalini arttırabilmek amacıyla kültürleriyle örtüşen geleneksel uygulamaları tercih edebilmektedir. Her toplumun kendine özgü kültürel değerleri ve gelenekleri bulunmaktadır. Bu nedenle günümüzde kullanılan geleneksel uygulamalar farklılık göstermektedir. Özellikle kırsal alanlarda yaşayan kadınlar sağlık hizmetlerinden ve teknolojik imkanlardan yeterince yararlanamama, maddi imkansızlık veya başka nedenlerden dolayı geleneksel uygulamalara daha çok yönelmektedir (Koyun ve ark., 2010; Özcan ve Beji, 2016). Türkiye’de yapılan bir çalışmada kadınların %71.3’ünün gebe kalmaya yönelik geleneksel uygulamalardan en az birini bildikleri, %13.8’inin gebe kalmak için en az bir geleneksel uygulamayı kullandıkları belirlenmiştir (Kayıhan ve ark., 2006). Ülkemizde gebe kalmaya yönelik kullanılan geleneksel uygulamalar arasında; çeşitli besinleri yeme/içme, adak adama/kurban kesme, dini yerleri ziyaret etme, hamama/kaplıcaya gitme, sıcak bir nesne üzerine oturma, hacamat yaptırma, rahim/rahim ağzı, vajina, bel ve karın bölgesine yapılan uygulamalar bulunmaktadır (Tanrıverdi ve Gulyenli, 2020). Ülkemizde yapılan bir çalışmada infertil kadınların genellikle bitkisel ilaçları kullandığı ve dini hocaların önerilerini dikkate aldığı belirlenmiştir (Edirne ve ark., 2010). Yapılan başka bir çalışmada ise kadınların %66.4’ünün tamamlayıcı/destekleyici bakım uygulamalarının etkisine inandığı, %65’inin ise bu uygulamaları kullandığı belirlenmiştir. Ayrıca genel olarak (%65’inin) bitkisel karışımları kullanmayı tercih ettiği bulunmuştur (Çelik ve Kırca, 2018). İngiltere’de yapılan bir çalışmada erkeklerin %25’i, kadınların %63’ü gebe kalmaya ilişkin geleneksel uygulamaları kullanmak istediğini belirtmiştir. Geleneksel uygulamaları kullanan kadının ise %10’u bu yöntemlerle gebe kaldığını belirtmiştir (Boivin ve ark., 2007). Dünyada sıklıkla kullanılan uygulamalar arasında dini liderleri ziyaret etmek, mezarları ziyaret etmek, muska kullanmak, multivitaminler ve bitkisel çaylar tüketmek, masaj, yoga, aromaterapi, refleksoloji, kayropratik, naturopati, homeopati ve akupunktur gibi pek çok uygulama bulunmaktadır (Fata ve ark., 2019).

Bazı geleneksel uygulamaların zararsız olduğu kabul edilmesine karşın bazılarının birey sağlığını olumsuz yönde etkilediği ve mevcut doğurganlık koşullarını kötüleştirdiği bilinmektedir. Bu durum çocuk sahibi olamama nedeninin göz ardı edilmesine neden olarak iyileşme sürecini uzatabilmekte, kişinin sağlığına kavuşmasını geciktirebilmektedir (Eğri ve Konak, 2011; Bayram ve Deveci, 2017).

Hemşireler birçok ortamda farklı kültürel özellikleri olan birey ve aileye hizmet vermektedir (Arısoy ve ark., 2014). Tamamlayıcı ve destekleyici bakım uygulamalarının doğru ve etkin kullanımı hakkında bireyleri bilgilendirmek hemşirelerin önemli rol ve sorumluluklarındandır. Hasta merkezli bakımın temelinde kültürel duyarlılık önemli bir bileşen olarak yer almaktadır. Bireylerin gebe kalmaya yönelik kullandıkları tamamlayıcı ve destekleyici bakım uygulamalarını bilmek, sağlık profesyonellerinin kültürel açıdan hassas ve birey merkezli bakım vermeleri açısından önemlidir. Bu bağlamda özellikle hemşireler kültürel farklılıkları bilerek uygun prekonsepsiyonel danışmanlık

hizmeti vermelidirler (Çelik ve Kırca, 2018). Bu gerekçeyle, bu çalışmanın amacı, evli kadınların gebe kalmaya yönelik geleneksel uygulamalarını belirlemektir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma, evli kadınların gebe kalmaya yönelik geleneksel uygulamalarını belirlemek amacıyla kesitsel ve tanımlayıcı araştırma türünde yapılmıştır.

Örneklem

Araştırmada örneklem hesaplanma yoluna gidilmeksizin, basit olasılıklı örnekleme yöntemi ile Aralık 2018- Şubat 2019 tarihleri arasında İstanbul'da insan yoğunluğunun fazla olduğu sosyodemografik heterojonite gösteren sosyal alanlarda Türkçe okuma yazma bilen, iletişim kurabilen ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 300 evli kadınla kesitsel ve tanımlayıcı bir çalışma olarak yürütülmüştür.

Veri Toplama Araçları ve Süreçleri

Verilerin toplanmasında literatür doğrultusunda (Avcıbay ve Beji, 2013; Başgöl ve Beji, 2016; Çelik ve Kırca, 2018; Fata ve ark., 2019) araştırmacılar tarafından hazırlanan sosyo-demografik bilgileri (yaş, eğitim durumu, ekonomik durum, obstetrik öyküsü vb.) ve kadınların gebe kalmaya yönelik geleneksel inanç ve uygulamalarını sorgulayan (bilinen geleneksel uygulamalar, geleneksel uygulamaları kullanma durumu, yaşanan sağlık sorunları, geleneksel uygulamaları önerme/paylaşma vb.) açık ve kapalı uçlu sorulardan oluşan 26 soruluk Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Soru formu oluşturulduktan sonra Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği alanında uzman dört kişiden görüş alınmıştır. Çalışmaya katılmayı kabul eden kadınlarla yüz yüze görüşülmüş, veri toplama formu kadınların kendileri tarafından gözlem altında cevaplanmış, veri toplama 15 dakika sürmüştür.

Araştırma soruları;

- 1.Evli kadınların gebe kalmaya yönelik geleneksel uygulamaları nelerdir?
2. Evli kadınların sosyo-demografik özellikleri ile kullanılan geleneksel uygulamalar arasında ilişki var mıdır?
3. Evli kadınların gebe kalma öyküleri ile geleneksel uygulamalar arasında ilişki var mıdır?

Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS for Windows 20.0 (Statistical Packet for Social Sciences for Windows) paket programı kullanılarak yapılmıştır. Verilerin analizinde, yüzde, median, frekans, ki kare testleri kullanılmıştır. İstatistiksel yorumlamada anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Etik

Çalışmanın yapılabilmesi için İstanbul Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan etik izin (Tarih ve Sayı: 18712/2018-378465) ve kadınlardan sözel bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Bu çalışma Helsinki Deklarasyonu prensiplerine uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Çalışmaya katılan kadınların yaş ortalaması 42.45 ± 12.98 (min:21, max:83, median:40.50), %79'u ev hanımı ve %56.7'si ilkokul mezunudur. Kadınların ortalama evlilik süresi 20.18 ± 12.99 (min:1, max:63, median:20) yıldır, %93.3'ü çocuk sahibidir ve %65'i ekonomik durumunu 'orta' olarak belirtmiştir. Kadınların %25.3'ü gebe kalmada sorun yaşadığını ve istedikleri sürede gebe kalamadıklarını belirtmiştir. Araştırmaya katılan kadınların %62.7'si kadınların kullandığı, %12.3'ü erkeklerin kullandığı gebe kalmaya yönelik geleneksel uygulamalardan en az birini bilmektedir. Kadınlar tarafından gebe kalmaya yönelik olarak bilinen geleneksel uygulamalar; buhara oturma (%32.9), bitki çayı tüketme (%26.0), vücuda yapılan uygulamalar (%18.6), katı cisim üzerine oturma (%14.8), vajene yapılan uygulamalar (%14.8), koitus sonrası pozisyona ilişkin uygulamalar (%11.7), katı besin tüketme (%9.0), sıcak uygulamalar (%7.4), dini uygulamalar (%5.3) ve diğer uygulamalardır (al bezi taşımak, başın üzerinde tuz gezdirmek) (%2.6) (Tablo 1.)

Tablo 1. Kadınların Tanıtıcı Özelliklerine Göre Dağılımı (n=300)

Değişken	X±SD	Min-Max
Yaş	42.45±12.98	21-83
Evlilik süresi	20.18±12.99	1-63
Yaşayan çocuk sayısı	2.55±1.48	0-1.48
	N	%
Eğitim durumu		
İlkokul	170	56.7
Ortaokul	47	15.7
Lise	46	15.3
Üniversite ve üzeri	37	12.3
Çalışma durumu		
Ev hanımı	237	79.0
Memur	31	10.3
İşçi	26	8.7
Emekli	6	2.0
Ekonomik durum		
Gelir giderden az	9	3.0
Gelir gidere eşit	195	65.0
Gelir giderden fazla	96	32.0
İstenen sürede gebe kalma durumu		
Evet	224	74.7
Hayır	76	25.3
Gebe kalmaya yönelik kadınlar için bildiğiniz/duyduğunuz uygulama var mı?		
Evet	188	62.7
Hayır	112	37.3
Gebe kalmaya yönelik erkekler için bildiğiniz/duyduğunuz uygulama var mı?		
Evet	37	12.3
Hayır	263	87.7
Gebe kalmaya yönelik kadınlar için bilinen geleneksel uygulamalar* (n=188)		
Buhara oturma	62	32.9
Bitki çayı tüketme	49	26.0
Vücuda yapılan uygulamalar	35	18.6
Katı cisim üzerine oturma	28	14.8
Vajene yapılan uygulamalar	28	14.8

Koitus sonrası pozisyona ilişkin uygulamalar	22	11.7
Katı besin tüketme	17	9.0
Sıcak uygulamalar	14	7.4
Dini uygulamalar	10	5.3
Diğer	5	2.6
Bu uygulamaları öğrendiği yerler (n=184)		
Çevre	102	55.4
Aile	57	31.0
Arkadaş	15	8.2
TV-İnternet	10	5.4

*Açık uçlu sorulmuştur. Elde edilen cevaplar ilgili başlıklar altında kategorize edilmiştir. Birden fazla yanıt bulunmaktadır.

Tablo 2’de kadınların gebe kalmaya yönelik bildiği/kullandığı geleneksel uygulamalara ilişkin özellikler verilmiştir. Kadınlara yönelik uygulamalardan en çok su buharı ve ısıtılmış tuğlaya oturma, soğan suyu içme, incir ve bal yeme, bel çektirme, vajinaya yağ ve kesme şeker koyma, bel-karını sıcak tutma, koitus sonrası ayakları yükseltme, muska ve türbe ziyareti uygulamalarını bildikleri belirlenmiştir. Erkeklerle yönelik uygulamalardan en çok mesir macunu ve keçiyoynuzu yeme uygulamasını bildikleri bulunmuştur.

Tablo 2. Kadınların Gebe Kalmaya Yönelik Bildiği/Kullandığı Geleneksel Uygulamalara İlişkin Özellikleri*

Değişken	N	%
Buhara oturma (n=62)		
Su buharı	18	29.0
Ebegümece	8	12.9
Isırgan otu	5	8.1
Aslan pençesi	5	8.1
Diğer (maydanoz, saman vb.)	26	41.9
Bitki çayı tüketme (n=49)		
Soğan suyu	18	36.7
Ebegümece	7	14.3
Maydanoz	5	10.2
Diğer	19	38.8
Vücuda yapılan uygulamalar (n=35)		
Bel çektirme	21	60.0
Sabunla karına masaj	5	14.3
Sülük ve kupa	5	14.3
Diğer	4	11.4
Katı cisim üzerine oturma (n=28)		
Isıtılmış tuğla	12	42.9
Tavuk pisliği	6	21.4
Diğer	10	35.7
Vajene yapılan uygulamalar (n=28)		
Isırgan otu	5	17.8
Yağlar	6	21.4
Kesme şeker	6	21.4
Diğer	13	46.4
Koitus sonrası pozisyona ilişkin uygulamalar (n=22)		
Ayakları yükseltme	15	68.2
Bir süre kalkmama	7	31.8
Katı besin tüketme (n=17)		
İncir	5	29.4

Bal	5	29.4
Diğer	7	41.2
Sıcak uygulama yapılan bölgeler (n=14)		
Bel-karın	9	64.3
Ayak	3	21.4
Vajina	2	14.3
Dini uygulamalar (n=10)		
Muska	4	40.0
Türbe ziyareti	3	30.0
Diğer	3	30.0
Erkekler için besin tüketme (n=35)		
Mesir macunu	15	42.9
Keçiboynuzu	6	17.1
Bal ile yapılan karışımlar	5	14.3
Diğer	9	25.7

*Açık uçlu sorulmuştur. Elde edilen cevaplar ilgili başlıklar altında kategorize edilmiştir.

Tablo 3'te kadınların gebe kalmaya yönelik bildiği geleneksel uygulamaların kullanımına ilişkin özelliklere yer verilmiştir. Kadınların en çok vücuda yapılan uygulamalar (%22.5), katı besin tüketme (%21.1) ve buhara oturma (%18.3) uygulamaları olmak üzere %23.7'sinin gebe kalmaya yönelik herhangi bir uygulama kullandıkları belirlenmiştir. Kadınların %32.4'ü bu uygulamaları bir haftadan daha kısa sürede kullanmıştır. Geleneksel uygulama kullanan kadınların %21.1'i bir sağlık sorunu yaşamıştır. Yaşanılan sağlık sorunu olarak en çok karın ve kasık (%33.3) ağrısından şikâyet edilmiştir. Eşlerin yalnızca %4'ü benzer amaçla bu uygulamaları kullanmış, %50'si 1-6 ay süresince kullanmaya devam etmiştir. Gebe kalmak amacıyla kendisi veya eşi herhangi bir yöntem kullanan kadınların %45.1'i geleneksel yöntem kullanımı ile gebe kaldığını düşünmektedir. Geleneksel yöntem kullanımı sonrası gebe kalamayan kadınların yalnızca %8.5'i bir sağlık kuruluşuna başvurmuştur. Kadınların %11.6'sı bildikleri geleneksel uygulamaları çevresine de önermiştir.

Tablo 3. Kadınların Gebe Kalmaya Yönelik Bildiği Geleneksel Uygulamaların Kullanımına İlişkin Özellikleri

Değişken	N	%
Geleneksel uygulamalardan herhangi birini kullanma (n=300)		
Evet	71	23.7
Hayır	229	76.3
Kullanılan geleneksel uygulamalar* (n=71)		
Vücuda yapılan uygulamalar	16	22.5
Katı besin tüketme	15	21.1
Buhara oturma	13	18.3
Bitki çayı tüketme	8	11.2
Katı cisim üzerine oturma	7	9.8
Sıcak uygulamalar	6	8.4
Dini uygulamalar	6	8.4
Vajene yapılan uygulamalar	5	7.0
Koitus sonrası pozisyona ilişkin uygulamalar	5	7.0
Diğer uygulamalar	10	14.1
Geleneksel uygulamaların kullanılma süresi (n=71)		
<1 hafta	23	32.4
1-4 hafta	16	22.5
1-6 ay	21	29.6
6 ay ve üzeri	9	12.7
Düzensiz	2	2.8

Kullanılan uygulamaların sağlığa olumsuz etkisi olma durumu (n=71)		
Evet	15	21.1
Hayır	56	78.9
Yaşanan sağlık sorunu* (n=15)		
Kasık ağrısı	5	33.3
Karın ağrısı	5	33.3
Bel ağrısı	4	26.6
Cilt tahrişi	3	20.0
Erkeklerin kullandığı geleneksel uygulamalardan herhangi birini eşin kullanma durumu (n=300)		
Evet	12	4.0
Hayır	288	96.0
Eşin geleneksel uygulamaları kullanma süresi (n=12)		
<1 hafta	2	16.7
1-6 ay	6	50.0
6 ay ve üzeri	4	33.3
Geleneksel uygulamaları çevreye önerme (n=300)		
Evet	35	11.6
Hayır	265	88.4
Geleneksel uygulamalarla gebe kaldığına inanma durumu (n=71)		
Evet	32	45.1
Hayır	39	54.9
Kullandığınız bu yöntem/yöntemlerle ile gebe kalamadığınızda ne yaptınız? (n=71)		
Hiçbirşey yapmadım	61	85.9
Sağlık kuruluşuna başvurdum	6	8.5
Başka geleneksel yöntemler denedim	4	5.6

*Açık uçlu soruyla elde edilmiş cevaplar ilgili başlıklar altında kategorize edilmiştir. Birden fazla cevap verilmiştir.

Tablo 4'te kadınların bazı özellikleri ile geleneksel uygulama kullanma durumlarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular yer almaktadır. Gebe kalmaya yönelik geleneksel uygulama kullanma durumu ile yaş ve evlilik sonrası planlanan sürede gebe kalamama durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 4. Kadınların Bazı Özellikleri İle Geleneksel Uygulama Kullanma Durumlarının Karşılaştırılması

Değişken	Kullananlar (n=71)		Kullanmayanlar (n=229)		Test ve p değeri
	N	%	N	%	
Yaş					
35 ve altı	34	47.9	79	34.5	8.917/ .012*
36-50	19	26.8	107	46.7	
51 ve üzeri	18	25.3	43	18.8	
Eğitim durumu					
İlkokul	47	66.2	123	53.7	5.219/ .156
Ortaokul	10	14.1	37	16.2	
Lise	12	16.9	34	14.8	
Üniversite ve üzeri	2	2.8	35	15.3	
Ekonomik durum					
Kötü	2	2.8	7	3.1	.514/.773
Orta	48	67.6	147	64.2	
İyi	21	29.6	75	32.7	

Evlilik süresi					
15 yıl ve altı	30	42.3	99	43.2	
16-30 yıl	30	42.3	91	39.8	
31 yıl ve üzeri	11	15.4	39	17.0	.372/.830
Evlilik sonrası istenen sürede gebe kalma durumu					
Evet	34	47.9	190	83.0	
Hayır	37	52.1	39	17.0	36.545/.000*

*p<0.05 anlamlılık düzeyi

TARTIŞMA

Toplumdaki bireyler, sağlık hizmetlerinden yeterince yararlanamama, maddi imkansızlık veya çeşitli sebeplerle doktora gidememe veya gitmek istememe gibi nedenlerle yakınlarından ve çevrelerinden duydukları/öğrendikleri geleneksel uygulamaları kullanmaktadır (Çakırer ve Çalışkan, 2010; Şimşek, 2013). Ülkemizde ve dünyada kadınlar çocuk sahibi olmak için çeşitli nedenlerle geleneksel uygulamalara başvurmaktadır (Şimşek, 2013). Evli kadınların gebe kalmaya yönelik geleneksel uygulamalarının incelendiği çalışmadan elde edilen bulgular bu bölümde tartışılmıştır. Kadınların yaklaşık dörtte biri gebe kalma ile ilgili sorun yaşadıklarını ve planladıkları sürede gebe kalamadıklarını bildirmiştir. Kadınların yarısından fazlası gebe kalmak için kadınların kullanabileceği en az bir geleneksel uygulama bilirken, yalnızca %12.3'ü erkeklerin kullanabileceği bir uygulama bilmektedir. Kadınların %23.7'si bu uygulamalardan herhangi birini kullanırken, %4'ünün eşleri için erkeklere yönelik yöntemlerden birini kullanmıştır. Çakırer ve Çalışkan (2010) Nevşehir'in bir köyünde yaptıkları çalışmalarında, kadınların %70'inin gebe kalmak için geleneksel uygulamalara başvurduğunu belirlemiştir. Şanlıurfa'da yapılan bir çalışmada, kadınların %94'ü gebe kalmayı kolaylaştırıcı yöntem bildiklerini ve kadınların %89'u yakın çevresinde gebe kalmayı kolaylaştırıcı yöntem kullanan kişiler bulunduğunu ifade etmiştir (Çiftçiler, 2019). Özkan ve diğerleri (2018) tarafından yapılan bir çalışmada, çalışmaya katılan infertil kadınların %51'i tamamlayıcı tıp yöntemleri kullandığını belirtmiştir. James ve diğerleri (2018) tarafından Sierra Leone'da yapılan çalışmada kadınların %36.5'i çocuk sahibi olabilmek için bitkisel tedavi yöntemi kullandığını belirtmiştir. Lübnan'da yapılan bir çalışmada infertil erkeklerin %82.9'unun ve infertil kadınların %56.5'inin çocuk sahibi olmak için tamamlayıcı tıp yöntemlerini kullandığı belirlenmiştir (Ghazeeri et al., 2012). Uygulanan yöntemler incelendiğinde, erkeklerin kullandığı yöntemler çoğunlukla enerji verici besin (findık, bal vb.) yeme şeklindeyken, kadınların çoğunlukla spiritüel iyileşme ve dua gibi yöntemleri kullandığı saptanmıştır (Ghazeeri et al., 2012).

Kadınlar gebe kalabilmek için sağlık kuruluşuna gidilmesi gerektiğini düşünmelerine rağmen geleneksel uygulamalara da başvurmaktadır (Çalbayram ve ark., 2019). Şanlıurfa'da yapılan bir çalışmada, gebe kalmak için tedavi kullanan ve 1-2 yıldır gebe kalmayı planlayan kadınların geleneksel yöntem kullanma düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Çiftçiler, 2019). Çalışmamızda herhangi bir geleneksel yöntem kullanmayan kadınların %83'ü planladıkları sürede gebe kaldıklarını ifade etmişlerdir. Planladıkları sürede gebe kalamayan kadınlar, gebe kalmaya yönelik geleneksel uygulamaları planladıkları sürede gebe kalan kadınlara göre daha fazla kullanmaktadır (p=.000). Çalışmamızı metropol bir şehirde yapmamız nedeniyle katılımcıların ve eşlerinin yöntem kullanma sıklığı, kırsal alanda yapılan diğer çalışmalara kıyasla daha azdır. İnsanların içinde buldukları toplum gebe kalmak ve çocuk sahibi olmak üzerine farklı anlamlar yükleyebilmektedir. Çiftçiler (2019)'in çalışmasında, kadınların yaklaşık yarısı çocuk sahibi olamamanın aile yaşamını etkileyeceğini ve üzerlerine kuma getirileceğini düşünmektedir (Çiftçiler, 2019). Bu durum kadınların geleneksel yöntem kullanımına yönelmesinin

sebeplerinden biri olabilir. Kadınların gebe kalmak için geleneksel yöntemleri kullanması, planladıkları sürede gebe kalamamaları nedeniyle farklı çözüm yolları aramasıyla ilişkili olabilir.

Çalışmada, gebe kalmaya yönelik kadınlar için bilinen kültürel uygulamalar daha fazla kadın vücuduna ve vajene yapılan fiziksel uygulamalar ile kadının katı-sıvı besin tüketimini içerirken; erkekler için bilinen uygulamalar enerji verici besin tüketimi ile sınırlı kalmaktadır. Yapılan araştırmalarda kadınların sıklıkla katı-sıvı besin tüketimi, bel çektirme, masaj yaptırma, hocaya gitme, dua etme, vajene bitkisel karışımlar yerleştirme gibi yöntemler kullandığı görülmektedir (Kılıç ve ark., 2011; Başgöl ve Beji, 2016; Özkan ve ark., 2018; Çalbayram ve ark., 2019). Literatür incelendiğinde çiftlerin çocuk sahibi olmak için sıkça çeşitli bitkisel yöntemleri kullandığı görülmektedir. Çeşitli bitkisel karışimli macunlar ve çaylar kür şeklinde belirli aralıklarla tüketilmektedir. Meryem ana eli otu, keçiboynuzu, soğan, iğde çekirdeği, incir, karanfil, maydanoz suyu, civanperçemi, karalahana ve saman infertil çiftlerin yaygın olarak kullandığı bitkisel yöntemler olarak karşımıza çıkmaktadır (Koçyiğit, 2012; Çelik ve Kırcı, 2018; Özkan ve ark., 2018; Çalbayram ve ark., 2019; İpekoğlu ve Oral, 2019). Çalışmamızda ebegümeci, ısırgan otu, aslan pençesi, soğan, maydanoz, incir ve keçiboynuzunun bitkisel uygulamalar olarak kullanıldığı belirtilmiştir. Kullanılan bitkisel uygulamaların çeşitliliğinin kadınların eğitim durumlarının ve yerleşim yerlerinin farklılığından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Toplumlarda kadınlar tarafından geleneksel yöntemlerin daha fazla kullanılmasının nedeni, “anne olma” ve “doğurma” özelliklerinin kadının üzerinde oluşturduğu sorumluluk duygusu olabilir. Aynı zamanda, toplumda infertiliteden kadınların sorumlu tutulması ve kadınlarda daha fazla uygulama kullanılması gibi nedenler olabileceği düşünülmektedir. Kadınlara yönelik geleneksel uygulamaların daha fazla bilinmesi ve kullanılması da gebeliğin kadın bedeninde gerçekleşiyor olması ile açıklanabilir. Geleneksel uygulamaların yararı olmadığı gibi bireylerin mevcut sağlığına zararı da olabilir. Geleneksel yöntemlerin bilinçsizce kullanımı tıbbi uygulamalardan yararlanma oranının azalmasına ve daha komplike tedavilerin alınmasına neden olabilmektedir (Özkan ve ark., 2018). Kurdoğlu (2011) çalışmasında, kötü kokulu akıntı, cinsel ilişki sonrası ağrı ve kanama şikâyetiyle polikliniğe başvuran kadın hastanın jinekolojik muayenesinde vajinada yabancı cisme rastlanılmıştır. Kadına durum sorulduğunda gebe kalması için kayınvalidesi tarafından geleneksel tedavi uygulayan bir kadına götürüldüğü ve iltihap giderici olarak vajinasına ham incir yerleştirildiği öğrenilmiştir (Kurdoğlu, 2011). Bu gibi geleneksel uygulamalar kadın bedeninde enfeksiyon oluşumuna, sonrasında yayılmasına ve pelvik inflamatuvar hastalığa hatta infertiliteye sebep olabilmektedir (Kurdoğlu, 2011). Çalışmamızda, geleneksel uygulama kullanan kadınların %21.1’inin kullandığı uygulamalar nedeniyle sağlık sorunu yaşadığı ve en çok yaşanan sorunun karın ve kasık ağrısı olduğu belirlenmiştir. Yapılan bir çalışmada, infertilite tedavisinde kullanılan geleneksel yöntemleri kadınların %71’inin kendilerine uyguladığı ve uygulayan kadınların %61’inin sağlık problemi yaşadığı belirtilmiştir (Engin ve Pasinlioğlu, 2002). Çiftçiler (2019)’in çalışmasında gebeliği kolaylaştırmak için geleneksel yöntem kullanan kadınların %5.9’u idrar tutamama, ağrı ve hormonal değişim gibi problemler yaşadığı belirlenmiştir. Çalışmamızda kadınların %32.4’ü geleneksel uygulamaları bir haftadan daha kısa sürede kullandığı bulunmuştur. Geleneksel uygulamaların kullanım süresi uzadıkça olumsuz etkilenme durumlarının da etkileneceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Çalışmamızda, herhangi bir geleneksel uygulamayı eşi ya da kendi kullanan kadınların yaklaşık yarısı kullandığı yöntemle gebe kaldığını düşünmektedir. Geleneksel uygulama kullanımı sonrası gebe kalamayan kadınların yalnızca %8.4’ü bir sağlık kuruluşuna başvurmuştur. Kadınların %11.6’sı bildiği geleneksel uygulamaları çevresine önermektedir. İpekoğlu ve Oral (2019) tarafından yapılan bir

çalışmada, kadınların öncelikli olarak geleneksel uygulamaları kullandıklarını ve son çare olarak tıbbi uygulamaları kullandıklarını ve bu süreçte yine geleneksel uygulama kullanımına devam ettiklerini belirtmiştir. Kadınların gebe kalmaya ilişkin sorun yaşadıklarında ilk olarak geleneksel uygulamalara başvurması, sağlık hizmetlerine başvuruyu geciktirmektedir. İnfertilite tedavi sürecinde “zaman” oldukça önemli bir bileşendir. Bu nedenle sağlık profesyonelleri tarafından evli çiftler üreme fizyolojisi ve gebelik oluşumu hakkında bilgilendirilmeli, gebelik oluşmaması durumunda sağlık kuruluşuna başvurmaları gerektiği anlatılmalıdır.

Çalışmada katılımcılar geleneksel uygulamaları öğrenme kaynaklarını sırasıyla çevre, aile, arkadaş ve TV-internet olarak belirtmiştir. Çelik ve Kırca (2018) çalışmalarında infertil kadınların tamamlayıcı ve destekleyici uygulamalar ile ilgili bilgi kaynaklarının televizyon, akrabalar, diğer hastalar, komşu/arkadaş, internet, radyo, kitaplar olduğunu saptamıştır (Çelik ve Kırca, 2018). Çiftçiler (2019) çalışmasında, gebeliği kolaylaştıran yöntem kullanan kadınların, bu yöntemleri akraba ve komşu gibi yakın çevrelerinden duyduklarını belirlemiştir. Diğer bir çalışma, kadınların geleneksel yöntemleri çevrelerindeki insanlardan/arkadaşlarından/komşulardan öğrendiklerini, bunu kayınvalide, aile büyükleri, anne ve televizyon gibi medya araçlarının takip ettiği belirtilmiştir (Şimşek, 2013). Yurtdışında yapılan çalışmalarda da bu uygulamaların bilgi kaynağının aile ve arkadaşlar gibi yakın çevre olduğu görülmektedir (Ghazeeri et al., 2012; James et al., 2018). Toplumumuzda infertil kadınlar gebe kalma konusunda aile büyükleri, eşleri ve çevrelerindeki diğer kadınlar tarafından baskıya maruz kalmaktadır (Kurdoğlu, 2011; İpekoğlu ve Oral, 2019; Çiftçiler, 2019). Bu nedenle, bilgi kaynağının çevre, aile, eş ve arkadaş gibi kadına en yakın olan kişilerin olması olağan bir durumdur. Kadınların çevre, aile ve arkadaş yönlendirmesi ile gebe kalmak için geleneksel uygulamaları kullanması yerine, sağlık kuruluşlarında takip edilmesi ve kanıt temelli çalışmalarla desteklenmiş tamamlayıcı ve geleneksel uygulamaları kullanması kadın ve erkek sağlığı açısından önemlidir.

Gebe kalmak amacıyla kadınlar geleneksel uygulamalara başvurabilmektedirler. Ebe ve hemşireler, geleneksel uygulamaların ve inanışların kadın bedeninde yol açabileceği olumsuz etkiler konusunda toplumun bilinçlendirilmesinde önemli roller ve sorumluluklara sahiptir. Bakım vericilerin kadının kültürüne yönelik uygulamaları sorgulaması ve sağlığa olumsuz uygulamaların ortadan kaldırılması için danışmanlık hizmeti vermeleri önemlidir.

Teşekkür

Veri toplama sürecinde desteklerinden dolayı Birgül Demir, Fatmanur Değirmenci, Dilara Karaköse ve Fatma Aydoğan’a teşekkür ederiz.

Finansal Destek

Finansal destek yoktur.

Çıkar Çatışması

Çıkar çatışması yoktur.

Yazar Katkıları

Tasarım/Design: Z.A., M.G., N.Ş.; Veri toplama veya veri girişi yapma/Data collection or processing: Z.A., M.G.; Analiz ve yorum/Analysis or interpretation: Z.A., M.G., N.Ş.; Literatür tarama/Literature search: Z.A., M.G.; Yazma/Writing: Z.A., M.G., N.Ş.

KAYNAKÇA

- Avcıbay, B. & Beji, K.N. (2013). İnfertilite tedavisinde tamamlayıcı/alternatif tıp uygulamaları. *Androloji Bülteni*, 15(52), 71-74. https://jag.journalagent.com/androloji/pdfs/AND_15_52_71_74.pdf
- Arısoy, A., Canbulat, N. & Ayhan, F. (2014). Karaman ilindeki annelerin bebeklerinin bakımında uyguladıkları geleneksel yöntemler. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(1), 23-31. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/29657>
- Başgöl, Ş. & Beji, N.K. (2016). Üremeye yardımcı tedavi uygulamaları yapılan kadınların tamamlayıcı ve alternatif tıp uygulamalarını kullanma durumları. *Türkiye Klinikleri J Obstet Womens Health Dis Nurs-Special Topics*, 2(3), 70-6. <https://www.turkiyeklinikleri.com/article/en-uremeye-yarimci-tedavi-uygulamalari-yapilan-kadinlarin-tamamlayici-ve-alternatif-tip-uygulamalarini-kullanma-durumlari-77125.html>
- Bayram, V. & Deveci, S.E. (2017). The evaluation of the known and/or applied traditional methods in mother care during postpartum period among married women living in Kızıltepe, Mardin province. *Fırat Tıp Dergisi*, 22(1), 34-42. <http://www.firattipdergisi.com/text.php3?id=1029>
- Boivin, J., Bunting, L., Collins, J.A., Nygren, K.G. (2007). International estimates of infertility prevalence and treatment-seeking: Potential need and demand for infertility medical care. *Human Reproduction*, 22(6), 1506-1512. <https://doi.org/10.1093/humrep/dem046>
- Çalbayram, N.C., Gönenç, İ.M. & Topuz, N. (2019). Traditional beliefs and practices of women from preconception period to postpartum period. *Journal of Health Science and Profession*, 6(2), 237-246. <https://archhealthscires.org/en/traditional-beliefs-and-practices-of-women-from-preconceptional-period-to-postpartum-period-16308>
- Çelik, A.S. & Kırca, N. (2018). İnfertil kadınların uyguladıkları tamamlayıcı ve destekleyici bakım uygulamaları. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 21(3), 178-188. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/552351>
- Çakırer, N. & Çalışkan, Z. (2010). Nevşehir ili Ağılı köyünde gebelik, doğum ve lohusalığa ilişkin geleneksel inanç ve uygulamalar. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 9(4), 343-348. <http://acikerisim.nevsehir.edu.tr/bitstream/handle/20.500.11787/2404/Gebelik%2Cdoğum%20ve%20lohusalıkta%20geleneksel%20uygulamalar.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Çiftçiler, A. (2019). Traditional methods used infertile women in Şanlıurfa to facilitate getting pregnant. [Master Thesis]. Harran University Institute of Health Sciences, Şanlıurfa, 2019.
- Edirne, T., Arica, S.G., Gucuk, S., Yildizhan, R., Kulusari, A., Adali, E. & Can, M. (2010). Use of complementary and alternative medicines by a sample of Turkish women for infertility enhancement: A descriptive study. *BMC Complementary and Alternative Medicine*, 10(1), 1-7. <https://doi.org/10.1186/1472-6882-10-11>
- Bozkuş Eğri, G. & Konak, A. (2011). Doğum sonu dönem ile ilgili geleneksel inanç ve uygulamalara dünyadan ve Türkiye'den örnekler. *Journal of World of Turks*, 3(1), 143-155. <http://www.dieweltdertuerken.org/index.php/ZfWT/article/viewFile/215/boskus-konak>
- Engin, R. & Pasinlioğlu, T. (2002). Erzurum ve yöresinde infertil kadınların infertilite ile ilgili geleneksel inanç ve uygulamaları. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 5(1), 20-28. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/29161>
- Fata, S., Tokat, M.A., Bagardi, N. & Yılmaz, B. (2019). The traditional practices used by couples with fertility problems, affecting factors, expected benefits, and learning paths: The Turkey Sample. *Niger J Clin Pract*, 22, 806-11. https://doi.org/10.4103/njcp.njcp_383_18
- Ghazeeri, G.S., Awwad, J.T., Alameddine, M., Younes, Z.M., & Naja, F. (2012). Prevalence and determinants of complementary and alternative medicine use among infertile patients in Lebanon: a cross sectional study. *BMC Complementary and Alternative Medicine*, 12(1), 129. <https://doi.org/10.1186/1472-6882-12-129>
- İpekoğlu, H.Y. & Oral, H.B. (2019). Traditional treatment methods and various application used in infertility: Isparta Region. *Motif Academy Journal of Folklore*, 12(25). <https://doi.org/10.12981/mahder.523760>
- James, P.B., Leigh, L.T., Bah, A.J., Kanu, J.S., Kangbai, J.B. & Sevalie, S. (2018). Prevalence and correlates of herbal medicine use among women seeking care for infertility in Freetown, Sierra Leone. *Evidence-Based*

- Complementary and Alternative Medicine*, 2018, 1-11. <https://doi.org/10.1155/2018/9493807>
- Kamacı, S. (2013). Investigation of the effect of infertility on family life in primary infertile couples. (Graduation Thesis). Ege University School of Nursing, 2013, İzmir.
- Kayıhan, S., Güzlek, Ş.C., Özdemir, G., İpsalalı, E., & Tortumluğoğlu, G. (2006). Çanakkale ilinde kadınların doğurganlığı ve gebe kalmaya, gebelikten korunmaya, gebeliği sonlandırmaya ve doğumu kolaylaştırmaya ilişkin geleneksel uygulamaları bilme ve uygulama durumları. *Jinekoloji ve Obstetrik Derg.*, 20(4), 217-224. <https://app.trdizin.gov.tr/publication/paper/detail/TmpVM09USXk=>
- Kılıç, M., Apay, S. E. & Beji, N. K. (2011). İnfertilite ve kültür. *İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 19(2), 109-115. <https://fnjn.org/Content/files/sayilar/168/2.pdf>
- Koçyiğit, O.T. (2012). İnfertilite ve sosyo-kültürel etkileri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1), 27-37. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuinsanbilim/issue/9239/115645>
- Koyun, A., Çamuroğlu, C., Korkmaz, G., Menteşe, N. & Ocak, F. (2010). Believes and traditional practices of women concerning pregnancy, labor and care of newborns. *Education-Culture and Research Journal*, 22(22), 57-64. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/spcd/issue/21095/227180>
- Kurdoğlu, Z. (2011). Geleneksel yöntemlerle tedavi edilen infertil bir kadında vajende saptanan yabancı cisim: Olgu sunumu. *Van Tıp Dergisi*, 18(4), 217-219. <https://www.journalagent.com/z4>
- Özcan, H. ve Beji, N.K. (2016). İnfertilitede tamamlayıcı ve alternatif tıp uygulamaları. *Okmeydanı Tıp Dergisi*, 32(1), 36-44. <https://doi.org/10.5222/otd.2016.1031>
- Özkan, F.S., Karaca, A. & Sarak, K. (2018). Complementary and alternative medicine used by infertile women in Turkey. *African Journal of Reproductive Health*, 22(2), 40-48. <https://doi.org/10.29063/ajrh2018/v22i2.4>
- Şimşek, Ş. Traditional Methods Known to Conceive by Women Living in Melekli Town of Iğdır. [Master Thesis]. Hacettepe University Institute of Health Sciences, Ankara, 2013.
- Tanrıverdi, G. & Gülyenli, N. (2020). Türkiye’de gebelik sürecinde uygulanan geleneksel uygulamalar: Sistemik derleme. Akgöl, J. (Ed.) *Farklı Boyutlarıyla Sağlık* içinde (s.35-47), Rating Academy Yayınları, Çanakkale.
- Taşhan, S.T. & Derya, Y.A. (2013). Traditional practices used by the infertile women to become pregnant and their effects on the quality of life. *International Journal of Nursing Practice*, 19(5), 516-522. <https://doi.org/10.1111/ijn.12094>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Parenthood is a desire and plan to be a mother or father that may be realized in one phase of life. Especially in traditional societies, having a child is seen as an unchangeable part of the family structure. Couples who cannot have children in the desired period after marriage may prefer the use of traditional practice in order to increase the chance of having a child. Nurses have important roles and responsibilities in informing the individuals, families and society about the correct and effective use of complementary and supportive care practices. Although it is an important issue affecting women's health, but little is known about traditional practices in this area. So, this study aims to determine the traditional practices of married women regarding becoming pregnant.

Method: A descriptive cross-sectional study was done in Istanbul, Turkey between December 2018 and February 2019. The participants consisted of 300 married women who could speak Turkish, communicate verbally and were volunteer to participate in the study in social areas with socio-demographic heterogeneity. Simple random sampling was used. For collecting the data, a personal information questionnaire consisting of 26 questions was used for gathering socio-demographic data and the traditional practices of women about conceiving characters prepared by the researchers in line with the literature. Data were analyzed by using the SPSS for Windows 20.0 (Statistical Packet for Social Sciences for Windows) package program. Percentage, median, frequency, and chi-square tests were used to analyze the data. The level of significance was considered at $p < 0.05$. Ethical permission was obtained from the Istanbul University Social and Human Sciences Research Ethics Committee (Date and Number: 18712 / 2018-378465) and the informed consent was given from the participants.

Results: The average age of the women participating in the study was 42.45 ± 12.98 (min: 21, max: 83, median: 40.50, SD: 12.98), 79% of them were housewives and 56.7% were primary school graduates. Their average duration of marriage was 20.18 ± 12.99 (min: 1, max: 63, median: 20, SD: 12.99) years, 93.3% had children, and 65% of them had a medium economic status. 25.3% of the women stated that they had problems in becoming pregnant and that they could not conceive as long as they wanted. 62.7% of the women knew at least one of the traditional practices used by women and 12.3% by men. Traditional practices known by women are sitting in steam (32.9%), consuming herbal tea (26.0%), applications to the body (18.6%), sitting on a solid body (14.8%), and practices to the vagina (14.8%), post-coitus position related practices (11.7%), strict food consumption (9.0%), hot practices (7.4%), religious practices (5.3%), and other practices such as wearing a scab and rubbing salt on the head (2.6%). Mostly known method by women were about sitting on water vapor and heated bricks, drinking onion juice, eating figs and honey, pulling the waist, putting oil and sugar cubes in the vagina, keeping the waist and abdomen warm, raising the feet after coitus, amulets and visiting the shrine. It was found that women know the practice of eating mesir paste and carob for men. It was determined that 23.7% of the women used practices aimed at conceiving, mostly applications to the body (22.5%), consuming solid food (21.1%), and sitting in steam (18.3%). 32.4% of woman had used these practices in less than a week. 21.1% of women who used traditional practices had a health problem due to using these practices. The most common health problem was abdominal and groin pain (33.3%). Only 4% of the spouses used these practices for similar purposes, and 50% of them continued to use it for 1-6 months. 45.1% of women who used any method to conceive thought that they may get pregnant with these methods. Only 8.5% of women who could not conceive after using this practices applied to a health institution. 11.6% of the women said that they learned about these traditional practices from their people around them. A significant relationship was found in the use of traditional practices for pregnancy in different age group ($\chi^2: 8,917$ $p: .012$) and the inability to conceive in the desired period after marriage ($\chi^2: 36.545$ $p: .000$).

Discussion: This study aimed to determine the traditional beliefs and practices of married women in the society towards conceiving. More than half of the women knew at least one traditional practice that women could use to conceive, while only 12.3% knew the practice that men could use. Almost a quarter of the women used any of these practices, while 4% of them used one of the practices for their wives. In a study conducted by Özkan et al. (2018), 51% of the infertile women stated that they used complementary medicine methods. They highlighted that known cultural practices for women to conceive include more physical practices to the female body and vagina and solid-liquid food consumption of women, while known practices for men are limited to energizing food consumption. Also, review of literature showed that women frequently use methods such as solid-liquid food consumption, waist stretching, massaging, going to HOCA, praying, and placing herbal mixtures in the vagina (Başgöl & Beji, 2016; Çalbayram et al., 2019; Kılıç et al., 2011; Özkan et al., 2018). These reviewed confirmed that most of the cultural practices are practiced by women. This situation can be explained by the fact that pregnancy takes place in the female body. Some of these practices are not beneficial for the woman and may be harmful to the woman. The unconscious use of these traditional practices may lead to a decrease in the chance of benefiting from medical practices and more complicated treatments (Özkan et al., 2018).

Conclusion and Suggestions: Women can apply traditional practices in order to conceive. Midwives and nurses have important roles in raising the awareness of the society about the negative effects that traditional practices and beliefs may cause on the female body through community-oriented training. It is important for caregivers to inquire about practices regarding women's culture and provide consultancy services in order to modify these negative practices.